

TÜRK ÜNİVERSİTELERİNİN DÜNYA SIRALAMASINDA YERİ

Prof.Dr Nadir Paksoy, Sitopatolog, Serbest Hekim, İzmit- Kocaeli
(citographica@superonline.com)

Türk üniversitelerinin dünya üniversiteleri arasındaki yerine ilişkin veriler zaman zaman gündeme yansır. “İlk 500 üniversite arasına” Türk üniversitelerinin niye giremediği sorgulanır. Newsweek’e dayandırılan bir başka haberde ise birkaç üniversitemizin ilk 500’de yer aldığı belirtilir; ancak her iki kaynaktaki göstergelerde uygulanan yöntem ve değerlendirme ölçütleri farklıdır.

Bu konuda akademik çevrelerde kabul gören 3 ayrı sıralama sistemi vardır:

- 1- **“Dünya Üniversiteleri Akademik Sıralaması”**: Çin Halk Cumhuriyeti’nin Şanghay Jiao Tong Üniversitesi tarafından formüle edilen sıralama sistemidir. Değerlendirme ölçütleri; üniversitenin mezunlarından / çalışanlarından Nobel almış olma, Nature ve Science gibi en makbul bilim dergilerinde yayın koşulu ve Science Citation Index’e giren uluslararası makalelerdir. Listenin ilk 200 ve ilk 500’ünde yer almak önemli kabul edilir. Her yılın ağustos ayında liste tazelenir. 2007 Ağustos sıralamasında, ilk 500’e giren tek bir Türk üniversitesi vardır: **İstanbul Üniversitesi**. İ.Ü anılan listenin 471’inci sırasında yer almaktadır.
- 2- **THES-QS adı verilen değerlendirme sistemi**: İngiliz The Times gazetesi eğitim bölümü tarafından hazırlanır. Uluslararası hakemli dergilerde (peer review) yer alan öğretim üyesi sayısı ve uluslararası yayınlara ağırlık verilen bir yöntemle hesaplanır. İlk 400 üniversiteyi önemser ve web sitesinde yayınlamaktadır. 2007 listesinde ilk 400’ün arasına girmeyi başaran tek bir Türk üniversitesi bulunmaktadır: **İstanbul Teknik Üniversitesi**. İTÜ listenin 390. sırasında yer almaktadır (Newsweek dergisindeki bir habere atfen geçen aylarda basında yer alan "İlk 500'e giren Türk üniversitelerinin sayısında artış oldu" şeklindeki yazıların temeli THES-QS değerlendirmesidir. 400. sıradan sonra ilk 500 arasında bir kaç Türk üniversitesinin daha adı geçmektedir. Ancak THES-QS web sitesinde ilk 400 üniversitenin listesini yayınlamaktadır).
- 3- **Dünya Üniversiteleri Webometrik sıralaması**: Bu sıralama İspanya Ulusal Araştırma Konseyi’nin Sibemetrik Laboratuvarı’nda yapılmaktadır. Temel aldığı ölçüt, dünya üniversitelerinin yapmış oldukları her türlü bilimsel çalışmanın (uluslararası /ulusal yayınlar, ders notları, bilimsel toplantı sunumları vb) internet ortamında bilim arenasına aktarılmasıdır. İnternet ortamında paylaşılan bilimsel çalışmalar ve etkinlikler değerlendirmeye alındığından , gelişmekte olan ülkelerin lehine olan bir yöntem olarak kabul görmektedir. Dünyada ,üniversite tanımlamasına uyan 13 bin yüksek öğretim kurumunu değerlendirmeye alan ‘Webometrik Sıralaması’, bunlardan 4 bin’ini (%30) internet sitesinde sıralamaya değer bulur (Bkz: Wikipedia’nin Webometrics sayfası).

Dünyadaki 13 bin üniversitenin ilk 4 bin’i içinde Türk üniversitelerinin yeri şöyledir:

İlk 500’te 2 üniversitemiz yer almaktadır: **Bilkent** (475) ve **ODTÜ** (482). İlk 1000’e giren üniversitemiz **Boğaziçi** (525), **İTÜ** (789), **Ankara** (852) ve **Hacettepe** (915)’dir.

Webometrics sıralamasında belirtilen 4000 üniversitenin arasındaki diğer Türk üniversiteleri ve sıralamadaki yerleri aşağıda belirtilmiştir:

Ege (1002), Anadolu (1068), Gazi (1145), Sabancı (1371), İstanbul (1397), Doğu Akdeniz (1401), İnönü (1412), Yıldız Teknik (1479), Bilgi (1510), Çukurova (1521), Uludağ (1612), Selçuk (1655), Koç (1703), Isparta (1731), Akdeniz (1736), Başkent (1769), Erciyes (1847), Karadeniz Teknik (2103), Marmara (2153), Gaziantep (2157), Trakya (2166), Doğuş (2360), Afyon (2414), Sakarya (2432), K.Maraş (2441), Aydın (2461), Çankaya (2478), Çanakkale (2503), Fatih (2606), Yeditepe (2683), Dicle (2701), Cumhuriyet (2734), Van (2888), Fırat (2901), Balıkesir (2946), Samsun (2953), Mersin (2960), Pamukkale (3003), Galatasaray (3073), Atatürk (3101), Kültür (3153), TOBB (2168), Osmangazi (3203), Abant (3261), Manisa (3295), Zonguldak (3423), Harran (3511), Muğla (3586), Beykent (3626), Atılım (3697), Bahçeşehir (3747), GATA (3846), Maltepe (3965) ve Niğde (3978).

Bu yıl yeni kurulanlar dışında, vakıf-devlet 80 kadar üniversitemizin 60'ı ,ilk 4000'lik listede yer almaktadır ;bunların yarısından fazlası ikinci 2000'lik dilimdedir.

Webometrik sıralamada dünyada ilk 10'u, ABD'nin bilinen saygın üniversiteleri (Stanford, MIT, Berkeley, Harvard vb) paylaşmaktadır. Avrupa üniversiteleri arasında ilk 10'nda yer alanlar ve bunların dünya sıralamasındaki konumları şöyledir: Cambridge (21), Oxford (40), Zurih Teknik (41), Helsinki (44), Edinburg (45), Oslo (46), Londra (55), Linkoping-İsveç (62), Trier-Almanya (64) ve Viyana (67).

Bu tabloyu, hiçbir yorum getirmeksizin YÖK ve üniversitelerimizin yeniden Türkiye'nin gündemine girdiği şu günlerde, yüksek öğretim ile yetkili/ilgili tüm kişi, kurum ve kuruluşların bilgisine sunmak istedim.

Not:Bu yazıya verdiği ilhamdan dolayı Çukurova Üniversitesi'nden Sn Prof Dr İbrahim Ortaç'a teşekkür ederim. İlgilenenler yukarıda aktardığım bilgilere, internet'ten Wikipedia English sayfasını açıp 'ara' kutusuna 'universities ranking' sözcüklerini yazmak suretiyle ulaşabilirler.